

ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

Нам улуунун хаһыата 1935 сыл алтынньы 7 күнүгэр төрүттэмистэ

2001 с.
Муус устар
7
күнэ
субуота
№ 40 (8883)

Улуус дьаһалтатыгар БАСТАКЫ СОЛБУЙААЧЧЫ БИГЭРГЭННЭ

Муус устар 3 күнүгэр дьаһалта муньахтыыр саалатыгар дьаһалта баһылыгы бастакы солбуйааччы Валерий Артемович Попову дьаһалта үлэһиттэрин, нэһиликтэр дьаһалталаарын, улуус киинин тэрилтэлэрин салайааччыларын кытта билсиннэри буолан ааста.

Саха Республикатын правительствотун председатели кадровой политикага солбуйааччыта М.В. Мучин республика Президентэ М.Е. Николаев кулун тутар 30 күнүгэрэ Ыйааһын Нам улуунун дьаһалтатын баһылыгы бастакы солбуйааччынан В.А. Попову анаабытын иһитинэрдэ. Кини В.А. Попов олобун, үлэтин сиһилии билиһинэрдэ. Сага анааһыны сэнээрэн уонна айымньылаах үлэни баһаран улуус баһылыга А.Н. Дьяконов, кини солбуйааччыта И.Г. Лукин, улуус муньаһын председатели Н.Н. Баишев эбэрдэлэттилэр.

Улуус баһылыгы бастакы солбуйааччы В.А. Попов ыйытылыраа эпизиттэтэ уонна күүһү холбоон, сүбэни түмэн улуус сайдыытыгар бары биригэ үлэлииргэ ынгырда.

Бэйэ информ.

УМАТЫК СУОҔА ЫРААҤЫРДЫНЫҤЫНЫ ЫРААҤЫРДЫНЫҤЫ ЫЙЫГАР

Кулун тутар 26-28 күннэригэр улууска санитарнай ырааһырдыны хонтуроолуур штаб чилиэннэрэ 6 нэһиликкэ рейдэбэ сырыттылар.

Ырааһырдыны бастакы ыйын түмүктэрэ хайдахтарый? Хатырыктар (баһ. Е.Н. Собакин) кыһынны бөхтөрө тизэлэн бүһүгү. Түөлбэлэринэн ылсыһан үлэли сылдыаллар. Оскуола оролоро кытыһан «Экологический месячник» диэн тэрийэн күөлэри (сүһү уулуур ойбоннорун) ыраастабыттар. Бэйдиэ сылдыар ыттары утары үлэ бытаарыт. Нэһиликкэ штаба балбаабы тэийини бу ый 4 күнүгэр дылы бүтэрэргэ быһаардыт.

Модуттар (баһ. Е.Н. Дьяконова) хас биридди тэрилтэнэн, штаб чилиэтинэн үлэстэн ырааһырды үлэтин сағалаабыттар. Кыһынны бөх, туалеттар ыраастанан тизлибиттэр. Оскуола оролоро эмиэ экологический программа кытыһан ойбоннорун ыраастабыттар.

Бөтүгнэ (баһ. П.Р. Михайлов) сыбаалка эрдэ анньылыбатаһытан бөү сыбаалка тас өттүгэр тохпуттар. Кыһынны бөх ситэри тизэлэн бүтэ илик. Шлак уопсай котельнайдарга одус элбэх. Аппааны (баһ. А.Г. Новгородов) дьаһалтата үс нэһилиги: Граф Би-

Сахам сирэ XXI үйэбэ ҮҮММҮТ ҮЙЭБЭ ҮТӨ САҒАЛААҤЫН

Убаастабыллаах Нам улуунун оскуолаларын уруксу ытыктыкчытара!

Биһиги биир дойдулаахтарбыт Е.М. Ларионов, Г.Г. Местников, И.С. Сивцев, И.И. Гарбахов, М.Н. Габышева о.да. көүлээһиннэринэн «Махталлаах үөрэнээччилэр-тапталлаах учууталларьыгар» диэн республикаҕа бастакынан тэриллибит акция ытытылар.

«Мин Саха сирэ XXI үйэбэ» үтүө дьыалаларга ведомстволар икки ардыларынааһы толорор дирекция бу акция көмөтүнэн эһиги тапталлаах учууталларьыгыгар, Нам улуунун Ытык дьонугар, тыыл уонна педагогическай үлэ ветераннарыгар, РСФСР норуотун үөрэҕириитин туйгунугар Данилов Михаил Михайловичка уонна РСФСР үтүөлээх учууталыгар, Үлэ Кыһыл Знамята орден кавалерыгар Колесова Евдокия Павловнага Дьоккуускай куоракка биир хостоох квартираны атыылаһан бизэригэ үбү, баға санааттан көмөнү хомуйуута сағалааһынныгын истигник эбэрдэлиир уонна өйүүр. Эһиги учууталларьыт бриллиантовай сыбаайбаларын бэлиэтиир улуус соғотох дьиз көргөн ытык дьонноро буолаллар, онон бу квартира юбилейдарьыгар бэртээхэй бэлэх буолуо этэ, оттон эһиги бу дьизэбэ күүтүүлээх ыалдыттарынан буоларьыгыгар саарбахтаабаһыт.

Эһиги бу тапталлаах учууталларьыгыгар махталыгын биллэрэр инициативаҕыт республика атын улуустарьыгар үтүө холобурунан буолуоҕа уонна XXI-с үйэбэ сонун сағалааһын быһыгытын биллиэҕэ.

Маннык акцияҕа үбү хомуйууну биллиилээх общественнай деятель, социологическай наукаларга кандидат Данилова Людмила Михайловна ытытар.

Убаастабылы кытта И. БОЧКАРЕВ,
«Мин Саха сирэ XXI үйэбэ»
үтүө дьыалалар ведомстволар икки ардыларынааһы
толорор дирекциятын директора

Тыыл уонна педагогическай үлэ ветераннарыгар Данилов Михаил Михайлович уонна Колесова Евдокия Павловна дириг махталы кытта көмө оғоруу бағарааччылар маннык счекка үп уғоохтары сөп:

Агентство по приватизации жилья г. Якутска, Якутское отделение
№ 8603 Сбербанка
ИНН 1435013737
Т/сч. 4060281276020000023
Корр/сч. 30101810400000000609 в РКЦ НБ РС (Я)
БИК 049805609

АЙЫҤ КИҤИТЭ АҤЫНЫҒАС, КҮН КИҤИТЭ КӨМҮСКЭС

Муус устар 3 күнүн сарсыардатыгар I Хомустаахха түөрт квартиралара дьиз умайда, баһаарга оғо былдыанна. Эдэр ыаллар Рожиннар, Пинигиннэр иэдээгнэ түбэстилэр, бу ыар сүтүк нэһиликкэ эрэ олохтоохторун буолбакка, улуус бары аһыныгас дууһалаах дьонун уолутта, долгутта.

Улуус социальнай харалтаҕа управлениета эһигиттэн, биир дойдулаах бар дьоммутуттан, туох кыалларынан (аһынан-таһаһынан, үбүнэн-харчынан) көмөнү улуус дьаһалтатын 213, 214 №-дээх кабинетьыгар ағаларьыгыгар көрдөһөбүт. Алдьархай ааннаатаһына түмсүүлээх, өйөбүллээх буоллахпытына, дьон кыһалҕатын чэпчэтиэхпит.

Социальнай харалта управлениета

ЫРААҤЫРДЫНЫҤЫ АТАХТЫЫР

эрэгин, Кыһыл Дэрэбинэни, Аппааныны көрөр-истэр. Бу сүрдээх кизг, элбэх киһи олоһор нэһиликкэ. Үс дэрэбинэ холбоон биир уопсай сыбаалкалаахтар. Тэрилтэлэр кыһынны бөхтөрө тизэллэр турар. Граф Бизэргэр чаһынай ыаллар помуйаларын олбуор тас өттүгэр, уулуссаҕа тоғоллоро үксээбит. Ырааһырдыга бу дэрэбинэ олохтоохторо хаалан иһэллэрэ бэлиэтэнэ.

Таастаах (Д.Д. Пахомов), Салбан (А.А. Посельская) — кытыы нэһиликтэр, ырааһырды ыйдарын хойууан сағалаатылар. Кыһынны бөх сага тизэллэр.

Бу үһэ ааттамьыт нэһиликтэргэ бэйдиэ сылдыар ыттары суох оғоруу үлэлэрэ бытаарыттар. Рейдэ бириэмэтигэр биир да ыт өлөрүллэ илик. Эргэ быраһыллыбыт тутуулары көтүрүүгэ улахан хамсаһын эмиэ суох.

Нам с. рейдэ нэдиэлэ айыы ытытылар. Кулун тутар 30 күнүгэрэ туругунан сыбаалкаҕа уопсай дьизэлэргэн 420 бөх брикетэ, 17 туалет ыраастанан тизлибиттэр. Чаһынай ыаллары көрүү түмүгэр 9 ыалыстарааптанна.

Кулун тутар 30 күнүгэр улуус штабын муньаһар үһэ этилибит нэһиликтэр баһылыктара ынгырыллан бэйэлэрин биир ыйда-

Алмааны кырылытыр промышленность 10 сыла

АЛМААС ХАЙДАҖ КЫРЫЫЛАММЫТАЙ?

1992 сыллаахха «Туймаада-Даймонд» АО-та, Нам-Хағалас (Орджоникидзевак оройуон), Горнай улуустара уонна «Санаа ЛТД» финансовой корпорациялара кытыһан киин улуустар зоналарыгар «Энсиэли Даймонд» акционернай обществоны тэрийбиттэрэ. Генеральной директорьынан мин аһамьытым. Үс кырылытыр завод директордарьынан Терехова Н.Е. (Нам), Никифоров Ю. (Покровская), Ефремов Г.Н. (Бэрдьигэстээх) аһамьытара.

Республикабытыгар кырылытыр промышленноһы тэрийилгэ атын зоналарга тэриллибит акционернай обществоларын кытта түмсэн, «Туймаада-Даймонд» АО салалтатынан көхтөөхтүк өрө көтөүллэн үлэбитин сағалаабыһыт. Намга икки этээстээх таас РСҮ хонтуоратын, Бэрдьигэстээххэ урукку партия райкомун икки этээстээх таас дьизитин бизириттэрэ. Энно кырылытыр производствоҕа сөп түбэһиннэрэн уларытан тэрийи үлэлэрэ сағаламьытара. Покровскаяҕа быткомбинатка аһанан түһэриллибит сваялаах площадканы бизирэн, фундаменттан сағалаан кырылытыр заводтар типовой бырайыактарынан икки этээстээх таас завод аһыллан үлэли турар.

Акционернай обществолар тэриллэн үлэлэрин улуустарга кырылытыр заводтары тутууну, оборудованиан хааччылыы, үлэһиттэри сүүмэрдээн үөрэххэ ыттан бэлэмнээһини сэргэ кырылытыр производствоҕа оһытаах партнердар булан, сүбэлэһэн холбоһуктаах тэрилтэлэри (СП) оностуу үлэгэ сағаламьыта.

Биһиги «Энсиэли-Даймонд» тэрилтэбит Смоленская «Кристалл» производственной холбоһугун уонна киинлэри кытта үлэлэһэр бельгийскэй «ЮБЕКС» фирманы кытта холбоһуктаах тэрилтэни тэрийбиһит. 1993 сылтан мин «Энсиэлидиам» холбоһуктаах тэрилтэбэ генеральной директорьынан аһанан барбытым. «Энсиэли-Даймонд» АО генеральной директорьынан Терехова Н.Е. аһамьыта. Намнааһы заводка Шестаков В.П. аһанан кэнники кэмгэ дири үлэлээн кэллэ, биһигин завод директорьын солбуйааччыта. Былаан быһыгытын маннай Бэрдьигэстээх, онтон Нам заводтара үлэгэ киллэриллибиттэрэ. Покровская завода сага тутуу буолан кэнники үлэгэ кирибитэ.

1993 сылга заводтар оғанщиктара, специалистара республикаттан бастакы үөрөнч кэлбиттэрэ. Отуттан таһа ыччаты набордан Смоленская куорат училищетыгар, учредительбит Смоленская ПО «Кристалл» базатыгар үөрэттэрибиһит. Завод бэйэтин биир сыаһын бизирэн оғолорбутун производствоҕа быһааччы үөрөппиттэрэ. Финансовый, экономическай үлэһиттэрибит, директордарьыт стажировкаҕа барьытара.

Заводтар алмааны кырылытыр станоктара, оборудованиелара ағалылан, Смоленскытан специ-

алистары ағалан туруортарьыһыт. Анал инструменнары, тэрили Бельгийтан партнербут ағалан станоктары кытта самолету аһанан рейс атыылаһан ағалтарьыта. Бэрдьигэстээх, Нам заводтара үлэлэрин сағалаан бастакы бородоуксуаларын 1994 сылтан таһаарьытара. «Энсиэли-Даймонд» АО салалтата «Энсиэлидиам» холбоһуктаах тэрилтэ партнердарын кытта үлэлири бэйэтин өттүттэн тохтоопута, онон ити тэрилтэ салгыы үлэлиир кыаға суох буолбута. Смоленскаядааһы «Кристалл» 1963 с. Советская Союзка бастакы алмааны кырылытыр заводтара. Советская Союз валютнай фондатын хаһагыта аһанан А.Н. Косыгин быһааччы салалтатынан тэриллибитэ. Специалистара кэлин Советская Союз бары алмааны кырылытыр заводтары тэрийсириттэрэ, үгүстэрэ директордара буолбуттара. Биһигин Россияҕа саһамый ситиһилээхтик үлэлиир заводунан биллэр. «ЮБЕКС» Бельгийскэй фирма Смоленскаяга, Москвага, Россия тэрилтэлэригэр элбэх кытыгыстаах производстволары тэрийсэн уонтан таһа сыйдылаабыай партнерунан кизгник биллэр. Онон ити быһаарьыны улахан сыһа буолбута биһигин арылыгы көһүннэ. Эмиэ ити кэмгэ заводтар бэйэлэрэ дьаһанар туспа производственной бородоуксуаларьынан эргин тэрилтэлэр буолуохтаахтар диэн өй-санаа баара. Акционернай общество, холбоһуктаах тэрилтэ итини түмэн дьаһайсар сылааһа, соруктаах үлэлэрин уларыта тутуохтаах диэн кэпсэтиилэр бараллара.

Покровская заводун «Туймаада-Даймонд»-тан арааран «Покровский гранильный завод» ГУП тэрийбиттэрэ. Ол суолтатын Орджоникидзе оройуон баһылыга П.С. Федоров өйдөөн утумнаахтык ылсан үлэлэһэн, республика Комдрагметьын кытта Сөбүлэһини түһэрэн биһигин биир бастың үлэлээх завод буоларын ситистэ. Бэрдьигэстээх завода эриэ-дэһи үлэлээн, биһигин эмиэ куһағана суох көрдөрүүлээх, ситиһиллэрдээх кэллэ.

Намьыт заводун үлэтин-хамнаһын үгүстэр билэр буолуохтаахьыт. Кэлинги кэмгэ куоракка алмааска үлэлэһэр элбэх араас тэрилтэлэргэ биһиги заводтут ыччаттара кириэн сирдэрбэккэ үлэли сылдыаллар.

Биһигин завод салалтата уларыйда. Кини завод республикабыт сага промышленноһын тэрийсирит киһи буоларьы быһыгытын, завод үлэтин аҕагар туруоруохтара диэн эрэнэрбин биллэрэбин уонна үбүлүйүнэн эбэрдэлээн туран чулаан бастакы бу сага идэҕэ эрэллэрин, бағаларын бизирэн, үөрөнч кэлин биригэ үлэлэспит бары специалистарга, оғанщиктарга махталбын, эбэрдэбин тизэрдэбин.

М.Р. ПЕТУХОВ,
1992-93 с.с.
«Энсиэли-Даймонд»,
1993-95 с.с. «Энсиэлидиам»,
тэрилтэлэр
генеральной директордара

Төрүт Сокуону дьүүлээни тула

САХА
РЕСПУБЛИКАТЫН
КОНСТИТУЦИЯТА
(ТӨРҮТ СОКУОНА)

КОНСТИТУЦИЯ
(ОСНОВНОЙ ЗАКОН)
РЕСПУБЛИКИ САХА
(ЯКУТИИ)

Төрүт Сокуоммутугар уларыйылар тула депутаттар кирибиттэрэ ыраатта, республика бөчөзүгүр улахан-кыра бөлүөктөр санааларын эттилер-тыннылар, оттон...норуот туох дин санаалаарын ким билбитэ баарай? Сорохтор «тойоттор быһаарыстыннар», үгүстөр күннээби кыһалдаттан төбөлөрүн өндөспөттөр. Ол кэмгэ РТР каналыгар Е. Масюк «Страна безмолвия» киннэтин иккис чааһа тахса оҕуста, олус торостоохтук. Онуоха дьон-сэргэ туох дин сыанабыл биэрбитин билээри «Энсиэли» хаһыат корреспондента Кирилл ЧЕРЕПАНОВ маннькыбытыларга хоруй хомуйда:

I. Елена Масюк «Страна безмолвия» киннэтин туһунан туох санаалаахтыгың?

II. Саха Республикатын Конституциятыгар уларыйылар кылларыгыз эн санаант? - араас хоруйдар берилиннилэр.

ПОЛИТИКА НОРУОТ ТЫЛЫГАР-ӨҮГҮР

ФАИНА ПРОТОПОПОВА, Хамаатта маһанынын атыгыта:

I. Кини тугу ситиһэ сатырып өйдөөбүпүн. Мин санаабар, наар кыра нуруоту баттыахха диір дуу, хайдах дуу - онук өйгө киририм. Президентин сирбэппин, сөбүгэр үлэлиир буоллаҕа. Тыа дьонугар элбэх чэпчэтиллэри оҕордо, холобура, гааһы киллэриигэ уонна туһаныыга. Намна диэри асфальт суолу оҕорууга, педучилищени туттарыыга улахан үлэни ыһтарда.

Оттон арыгыһыттар ханна баҕарар элбэхтэр. Тобустаах «Балтика» пибэни национальной утах дииллэрэ сыһа, Россияда да, Саха сиригэр да тэҥгэ иһэллэр. Ол алмааска үлэлээбит бастакы дьахтар дьадаһытык ордорор диэбит буолбат дуо? Бастакы алмаһы булбут киһи туох эрэ привилегиялаах, чэпчэтиилээх, үрдүк соҕус пенсиялаах буолуон сөп, онон, бу салалта сыһаата диэххэ сөп. Саха сиригэр тымныы, тыйыс усулуобуйа олоробут, онуоха депутаттыт үтүмүн үккэ биотуалет эҥин атыласпыт диэбит, онуоха киһи күлэрэ суох. Биһиги, сахалар, ханан даһаны эргитэр-урбатар өйбүт суох, барытын көнөтүнэн өйдүүр дьоммут.

II. Политикаҕа улаханньк быһаарсыбаппын, тойоттор туох дииллэринэн үлэлибит. Хайдах кыайарбытынан үлэли сатыыбыт — ким хотонноох, ким маһаныннаах, ким коммерсанньы, онон ким хайдах тэринэринэн олоробут.

ЕКАТЕРИНА ДОРОФЕЕВА, дьаһалта үлэһитэ:

I. Ол киһини сирийэн көрбөтөүм.

II. Ханньк Конституция? Туох диэххэ эбитэ буолла. Мин итинник дьыаланан иһэн-тоҕон дьарыктанааччы суох.

ГРИГОРИЙ МЕСТНИКОВ, Хамаатта нэһилиэтин баһылыгың солбуйааччы:

I. Ити киһилэри тэҥнээн көрдөххө позицияларын уларыйыптатахтар дии саныбын. Үөһө салалтабыт үчүгүйдик ылсан туруоруустаһына сатанара буолуо.

II. Саамай сөптөөх уларыйылар кириллэр. Биһиги сувереннай республика буоларбыт быһытынан бэйэбитигэр, хас биридди олохтооххо сыһаннаах. Салгыы итинник хабааннаахтык ысталлара буоллар.

СТЕПАН СОФРОНОВ, Хамаатта олохтооҕо:

I. Омук омугунан атааннаһарын курдук өйдөбүлү киллэрэ сатааһын баар быһыылаах. Туох эрэ политической сыаллаах буолуо, ону кыайан быһаарбатым. Баҕар, политической сакаас буолуоҕа. Президентин националист эҥин курдук көрдөрөллөрө, арааһа, быһбарга сыһаннаах буолуохтаах. Биһиги тугу билэрбит баарай?

Республика Президентэ булгуччу икки тылы билиэхтээх дии Төрүт Сокуоммутугар суруллар, ону сотторо сатыылар эбит. Республика баһылыгынан саха талыллара буоллар дии баҕалаахпын.

ПЕТР ТАРСКАЙ, II Хомуस्ताах нэһилиэтин баһылыга:

I. Ити киһини анаан көрдүм. Нууччаларга «Разделяй и властвуй» диин өс хоһоону баар. Масюк курдук журналистар баар буоланар олохпут сатарыйар дии саныбын. Ол курдук Невзоров, Леонтьев дии бааллар, киһилэр эттэхтэринэ барыта кырдык курдук. Ол эрэри киһилэр үлэлэрэ иһэ истээх, ол киһи киһини, былааһы итэҕэйбэт буолуутугар сытар дии саныбын. Омукка омугу утары туруоруу эмиз баар. Аччыгый омугу атаҕастааһын көстөр. Бары табахсыт, арыгыһыт буолбуттары курдук көрдөрө сатыылар, ити сүрдээх хомотолоох. Кырдыаһы убаастааһын, салайааччыны ытыктааһын хайа баҕарар омукка баар. Онон биһиги салайааччыбытын самнара сатааһын баарын көрөбүт.

II. Россия биһиги Конституциятыгар сүрдээх ирдэбиллээх. Холобура, сир баайыгар. Уопсайынан биһиги былааспытын аччата сатыылар. Бу киһи бастакы тахсытын кэннэ республика Президентэ уонна правительство председателэ туруулаһан бопсубуттар диэбиттэрэ. Оттон ити иккис серията Төрүт Сокуонга уларыйы кириэригэр анаан оҕоһуллубут дии саныбын. Суверентеппытын эһэн биһиги баһа суох хаалларар сыаллаах политика бара эрэр.

НИКОЛАЙ НАУМОВ, Нам педагогическай колледжын студена:

I. Бастакы чааһын көрбөтөүм, иккин эрэ болдойон иһитим. Ааспыт сырыыга Саха сирэ куһаҕаны курдук көрдөрбүтүрэрэ, оттон киһи иккис чааһыгар биһиги Президентимитин Михаил Ефимовиһы үрдүнэн бардылар, ону сөбүлээбэти. Президентимит диктатор курдук көрдөрдүлэр.

II. Олохпут, үлэбит - хамнаспыт

үчүгэй өттүгэр хайыһарыгар аналлаах уларыйылар кириллэрэрдик буолуо этэ. Конституцияны соччо-бачча билбэппин.

АЙСЕН ДЬЯЧКОВСКАЙ, колледж студена:

I. Ити арыгыны иһэбит диин сыһабытын сөпкө ыйар. Оттон медицинской киһинээхтэр, Николаев Москваҕа дьыллээх эҥин дирид, мин санаабар, республика буоларбыт быһытынан бэйэбит быһаарар дьыалабыт буолуохтаах. Уопсайынан, биһигини түһэрэр киһи, биһиги итэҕэспитин хасыһара сыһа. Россияҕа даһаны куһаҕаннырын хостоотуоххо итэҕэһэ суох буолуоҕа. Саха киһитин быһытынан улаханньк өһүргэнним.

II. Онно туох диин уларыйылар баалларыт?

НИКИТА БАИШЕВ, колледж студена:

I. Кистэлэн камеранан устубута сыһа, сахалары түһэрэн көрдөрдө. Киһини эрэ өһүргэтэр киһи.

II. Туох да диір кыаһым суох.

Мантан көстөрүнэн сүрүннээн политика бэйэтэ бэйэтигэр, нуруот туһунан курдук. Ордук ыччаттар тэйиччилэр. Онуоха чөрэтээччилэр, итээччилэр Төрүт Сокуону дьүүлээни курдук судургуту суох, тын суолталаах боппуростары бэйэлэрэ инэн-токон билээтээхтэр, чөрэнээччилэригэр быһаарыахтаахтар. Того диэтэргит, билгизин политика хас бириддибит итэриэтин таарыйар суолталанна, онтон ханна да саспаккын.

Алмаһы кырылыһыр промышленность

10 сыла

БИҨИГИ УЛУУСПУТУГАР ХАЙДАХ

САҒАЛАММЫТАЙ?

Биһиги республикабыт 1990 с. суверенитет туһунан декларациятын ылыммытын түмүгэр 1991 с. кулун тутар ыйыгар «Туймаада-Даймонд» акционернай хампаанна тэриллибитэ номнуо уон сылын туолла. Суверентеппыт биһиэхэ саха дьонугар бэйэбит сирбит сүрүн баайын — алмаһы, илибитигэр тутан-хабан, чочуйан бриллиант онорон таһаарарбытыгар кыах биэрбитэ. Бу ааспыт уон сыл, Бүтүн Россия үрдүнэн буола турбут сүрдээх ырахан политической, экономической кризистэр содуларыгар саҕа саҕалааһыны тэрийэргэ, атаҕар туруорарга улахан мэхэй үөскэбитэ. Бүтүн промышленность салаата тэриллитигэр, мин санаабар, республика салалтатын өттүгүнэн, улахан өйөөһүн-өйдөөһүн уонна атаҕар туруо диин итэҕэйи суох курдук этэ. Республикаҕа бүтүн алмаһы кырылыһыр промышленность салаата баар буоларыгар, бизс сыл устатыгар 20 мөл. кредит быһытынан бериллибитэ.

Бу саҕалааһыны өтө көрөн, биһиги Президентимит М.Е. Николаев уонна «АЛПРОСА» АК президентэ В.А. Штыров биһиэхэ тирэх буолбуттара. Ааспыт 2000 с. түмүгүнэн республика алмаһы кырылыһаан 110 мөл. \$ тахса суумалаах бордуюксуйаны онорон таһаарар таһымна тарыста. 2001 с. былаан 190 мөл. \$ тийиэхтээх, 2005 с. 500 мөл. \$ тийиэ улаатыахтаах.

Билигин «Туймаада-Даймонд» республикаҕа биір барыстаах үлэлиир хампаанна буолла. Бу дьыаланы тэрийбит уонна атаҕар туруулар күүстэрин, өйдөрүн уонна сыраларын биэрбит бастакы генеральной директорга Г.П. Яковлевка уонна кини түмүтүт хамаандатыгар: С.И. Максимоваҕа, Н.С. Тимофеевка, А.С. Антоновка улахан махталбытын тирээбиттэр. Бу хамаанда Россия үрдүнэн ырахан кризис кэмигэр үлэлээбитэ, онон элбэх ырахаһтар күүсүбүтэ. 1998 с. «АЛПРОСА» АК Россияҕа атаҕар үчүгүйдик туран, «алмазнай эриһини» ааһан, «Туймаада-Даймонд» хампааннаны сөптөөхтүк өйөөн-салайан уонна сырыенан хааччылан барбыта, хампаанна ылбыт сырыетун кэмигэр төлөөһөр буолбута.

Манна «Туймаада-Даймонд» АК сана ген. директорга М.В. Филиппов сөптөөх үлэни ыһтан, урукку өттүгэр таһаарылыбыт сыһаалары-халтылары туораппытын этиэххэ наада. Бу арыһа сыл ылбыт үлэтин түмүгэр 1999 с. «Лучший менеджер России» знагынан наһаа дааламмыта буолар, ону аһан 2000 с. «Золота Пластика» диин аан дойдутаағы суолталаах знагы АХШ-га ылбыта элбэти этэр. «Туймаада-Даймонд» ген. директорга ылбыт наһаа дадалара Саха сиригэр алмаһы кырылыһыр промышленность атаҕар турбутун, Россия уонна бүтүн аан дойдуга барыта билимитинэн биһиги сыаналыбыт.

Биһиги улууспутугар бу салаа хайдах саҕаламмытай? 1992 с. саас республика үрдүнэн региональной акционернай обществолар тэриллэн барбыттара.

Заводтары тэрийэн үлэлэтэр сыалтан, омук партнердарын көрдөһүн үлэтэ барбыт, «Туймаада-Даймонд» АК көмөтүнэн «Энсиэли-Даймонд» Смоленскайдаағы «Кристалл» п/х уонна Бельгия «ЮБЕКС» фирматын кытта «Энсиэлидиам» диин холбоһуктаах тэрилтэ тэриллибитэ. Бу тэрилтэ ген. директорунан М.Р. Петухов, «Энсиэли-Даймонд» АО ген. директорунан Н.Е. Терехова, Намнаағы завод директорунан В.П. Шестаков анаммыттара.

Намна кырылыһыр заводка улуус баһылыга Д.Ф. Алексеев РСУ таас дьытын биэрбитэ.

М.Р. Петухов бу дьиз реконструкциятын уонна технико-экономическай бырайыактары Смоленскайга «Кристалл» п/х орторбута. Дьиз реконструкциятын 1993 с. саҕа дьыл кэнниттэн саҕалаан баран, ахсынньы ыйга бүтэрибиттэрэ. Бу үлэлэр барыта хаһаайыстыбаннай ньыманан барбыттара.

Улахан эрэл «Энсиэлидиам» холбоһуктаах тэрилтэҕэ баар этэ, ол гынан баран, заводтарга оборудованиени, үбү-харчыны булууга омуктар өттүлэригэр сөптөөх үлэ барбатаҕа. Оттон «Энсиэли-Даймонд» АО бэйэтэ оборудованиеҕа дуоҕабарды түһэрсэн, ол төлөөһүнүгэр коммерческой кредиттэри ыларга күһэллэбитэ. Оборудование бастакы партията самолетунан Смоленскайтан от ыйыгар кэлбитэ уонна Бэрдьигэстээх заводтар барбыта. Иккис партия тиһир суолунан этинни ыйга Нам заводтар кэлбитэ. Монтажтар үлэлэр тутта саҕаланан барбыттара уонна ол үлэлэр бүтэннэр 1994 с. тохсуньу 12 күнүгэр государственной комиссияҕа туттарыллыбыттара.

Саҕалырыбытыгар оборудованиебит толоруута суох этэ, онон сорох операциялар Дьокуускайга оҕоһуллан, полуфабрикат ылан онорор этибит. Бэйэбит специалиһыт, технолог К.Е. Аммосов сыл аһара Барнаулга үөрэнэн баран кэлбитэ. Онон туора сиртэн биір да специалистэ көмөтө суох туох баар технологическай операциялары бэйэтэ хонтуруоллаан онорторбута. Бастакы бриллианы олуньу 22 күнүгэр онорон таһаарыппыт.

Бу саҕа ырахан дьыалаҕа билбэппит элбэх этэ, ону «Туймаада-Даймонд» нөҥүө араас курстарга бэйэбит дьоммутун ыһтан үөрэтэриппит. 1994-1998 сс. биһиги улууспут салалтатын өттүгүнэн өйбүлү суох этэ, туох баар ырахаһтарга «Туймаада-Даймонд» хампаанна эрэ көмөлөөһөрө. 1998 с. улуус баһылыга А.Н. Ядрев бу дьыала улуска наадалааһын өйдөөн көмөлөспүтэ, ол курдук итиннен хааччылыы ороскуотун администрация бэйэтин суотугар ылбыта.

1995 с. «Энсиэли-Даймонд» АО бэйэтэ сырые кыайан ылбат буолбута, онон үлэтин тохтоптата. Ол түмүгэр Намнаағы завод туһунан баран «Туймаада-Даймонд» АК подрядчик быһытынан буолбута. Онон завод бэйэтэ туһунан сырые ылар, бордуюксуйаны атыһылыр кыаһа быһылларыгар күһэллэбитэ. Бу завод сайдарыгар улахан мэхэй-дэри үөскөспүтэ. Билигин «Туймаада-Даймонд» тыа заводтарын рентабельнай таһымна таһаарар улахан сорук турар.

2000 с. иккис анарыттан бу мэхэйдэри туоратар сыалтан «Туймаада-Даймонд» АК уонна улуус баһылыга А.Н. Ядрев буолан, элбэх үлэ, кэпэстим кэнниттэн сана учредитель булан, сырые ыларга үлэлиир суолга кирибитэ. Билигин биһиги заводтук «Туймаада-Даймонд» системаһыгар үлэлиир тэрилтэлэртэн сырыену бастакынан ыллар уонна бордуюксуйаны баттарар быраабы ылла. Бу биһигини наһаа да эбэһинэстиир.

Биһиги заводтук рентабельнай таһымна тахсан, республикаҕа үлэлиир заводтар ортолоругар биір инини күөҥгэ сылдыр тэрилтэ буоларыгар бары сүбэтигин, күүсүтүн уонна билибитин-көрүүбүтүн холбоон үлэлээтэхпитинэ эрэ кыаллыаҕа, манна биһиги улууспут саҕа салалтата сөптөөх көмөнү оҕоруо диин эрэнэбин. Алмаһы кырылыһыр салаа республикаҕа тэриллибитэ уон сылынан Намнаағы завод бастакы харды оҕороругар күүстэрин, сыраларын биэрбит Н.Е. Тереховаҕа, М.Р. Петуховка, А.П. Новгородоваҕа уонна бу ааспыт бириэмээ биіргэ үлэлээн, алтын кэлбит дьоммор ис сүрэхпиттэн махтананы уонна заводтук туругураһын туһугар биіргэ үлэлээбит дьоннорбун заводтарыгар күүс-көмө, тирэх буолаһарыгар ыһырабын.

В.П. ШЕСТАКОВ, Намнаағы алмаһы кырылыһыр завод генеральной директорун солбуйааччы

Программа ТВ с 9 по 15-е апреля

9 апреля, понедельник

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки".
Сериал
10.15 Поле чудес
11.15 "Серебряный шар"
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
13.00 Мультсеанс
13.15 Фильм "Женская собственность"
15.00 Новости
15.20 Звездный час
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки".
Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.25 Космос: 9 минут до неба. "Космодром"
18.55 "Жди меня"
19.40 "Кто хочет стать миллионером?"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Сериал "Секретные материалы"
22.45 Э.Радзинский. "Моя театральная жизнь"
23.35 Взгляд
00.20 "На футболе"
01.05 Ночные новости
01.30 Сериал "Человек ниоткуда"
РТР
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.00 Вести
08.30 "Москва - Минск"
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Комедия "Ас"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести
Якутск
17.30 Программа передач
17.35 "Дальний Восток"
18.05 "Республика Саха". Киножурнал
18.15 "Сарыал"
18.50 "Акценты и мнения"
19.20 "Немного о Японии"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклам
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Комедии "Частный детектив, или Операция "Кооперация"
22.35 "Простые вещи"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 Мужчина и женщина
00.55 "Влюбленный сын Земли"
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 Моя семья

10 апреля, вторник

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки".

Сериал
10.15 "Кто хочет стать миллионером?"
11.15 "Жди меня"
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
12.55 Сериал "Операция "Трест"
14.25 "Пока все дома"
15.00 Новости
15.20 Царь горы
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки".
Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Космос: 9 минут до неба. "Жизнь в невесомости"
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Человек и закон
19.40 "Кто хочет стать миллионером?"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Фильм "Капитан"
23.25 Программа "Цивилизация"
23.55 Фильм "Гонки по вертикали"
01.15 Ночные новости
РТР
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 Утро с "Аргументами и фактами"
08.35 "Приключения Мюнхгаузена". Мультфильм
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Комедия "Частный детектив, или Операция "Кооперация"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести
Якутск
17.30 Программа передач
17.35 "Ким кимий? Ухан кимий?"
18.10 "80 лет Комсомолу Якутии"
18.40 "Субэбин холбоо"
19.20 "Немного о Японии"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклам
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Детектив "Осторожно! Красная ртуть"
22.30 "Россия-начало"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 Мужчина и женщина
00.55 "Влюбленный сын Земли"
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 Моя семья

11 апреля, среда

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки".
Сериал
10.15 "Убойная сила-2: вне игры"
11.10 Сериал "Ф.Кусто: предчувствие будущего"

12 апреля, четверг

ОРТ
День космонавтики
06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки".
Сериал
10.15 "Кто хочет стать миллионером?".
11.15 Сериал "Ф.Кусто:

предчувствие будущего"
11.40 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
12.50 "Операция "Трест"
14.30 Спасатели
15.00 Новости
15.20 Зов джунглей
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки".
Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Космос: 9 минут до неба. "Жизнь в невесомости"
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Человек и закон
19.40 "Кто хочет стать миллионером?"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Фильм "Капитан"
23.25 Программа "Цивилизация"
23.55 Фильм "Гонки по вертикали"
01.15 Ночные новости
РТР
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 Утро с "Аргументами и фактами"
08.35 "Гномы и Горный король". Мультфильм
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Детектив "Осторожно! Красная ртуть"
10.45 "Фитиль"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести
Якутск
17.30 "ТВ-Спорт"
17.50 "Твой выбор"
18.10 "Ыал - олох тордо"
18.30 Ыччат ТелеКанала
18.50 Официальный канал
19.20 Видеозарисовка
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклам
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Комедия "Невеста из Парижа"
22.25 "Юрий Гагарин: человек и легенда"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 "Тысяча и одна жизнь"
00.30 Фильм "Простая история"
02.30 Русское лото
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 "Том и Джерри". Мультсериал
17.40 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 Моя семья

предчувствие будущего"
11.45 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
12.45 "Операция "Трест"
14.20 Человек и закон
15.00 Новости
15.20 Программа "100%"
15.45 "...До шестнадцати и старше"
16.20 Мультсериал "Покемон"
16.45 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки".
Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Космос: 9 минут до неба. "Обратный отсчет"
18.45 Здесь и сейчас
18.55 Программа "Процесс"
19.40 Фильм "Звездный отряд"
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.50 Фильм "Разбег"
23.20 Космос: 9 минут до неба. "Обратный отсчет"
23.50 Фильм "Гонки по вертикали"
01.10 Ночные новости
РТР
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 "Открытая таможня"
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Фильм "Джокер"
11.00 Вести
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 "Что хочет женщина"
15.00 Телесериал "Шальные деньги"
15.30 "Луиза Фернанда". Телесериал
16.25 Телесериал "Простые истины"
17.00 Вести
Якутск
17.30 Программа передач
17.40 ДТРА "Полярная звезда"
18.05 Молодежный ТелеКанал
18.35 Служба 02
18.45 "Экономика и жизнь"
19.00 "62-я параллель"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклам
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Фильм "Ночные волки"
22.15 Сериал "Откройте, милиция!"
22.45 "Фитиль"
23.00 Вести
23.30 Местное время
23.40 Подробности
23.50 "Дежурная часть"
00.00 Фильм "Площадь Вашингтона"
02.05 Горячая десятка
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Телесериал "Хождение по мукам"
19.00 Моя семья

13 апреля, пятница

ОРТ
06.00 Телеканал "Доброе утро"
09.00 Новости
09.15 "Воздушные замки".
Сериал
10.15 "Звездный отряд"
11.10 Сериал "Ф.Кусто: предчувствие будущего"
11.40 История одного шедевра
12.00 Новости
12.15 Телеканал "Добрый день"
12.50 "Операция "Трест"
14.25 "Смехопанорама"
15.00 Новости
15.20 Фильм "Звездный инспектор"

16.40 "Ералаш"
16.55 "Воздушные замки".
Сериал
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.15 Космос: 9 минут до неба. "За гранью выживания"
18.45 Здесь и сейчас.
18.55 Детектив "В виде исключения - расстрел. Дело 1964 года"
19.30 Вкусные истории
19.40 Поле чудес
20.45 "Спокойной ночи, малыши!"
21.00 Время
21.55 Детектив "Змеелов"
23.40 Фильм "Савой"
01.15 Ночные новости
РТР
Канал "Россия"
06.00, 07.00, 08.00, 09.00 Вести
06.15 "Мануэла". Телесериал
06.50, 07.50 Местное время
07.15 Семейные новости
07.25 "Телепузики"
08.30 "Тысяча и один день"
08.45 "Православный календарь"
08.50 "Дежурная часть"
09.15 Фильм "Ночные волки"
10.35 "Фитиль"
11.30 "Санта-Барбара". Телесериал
12.30 "Селеста". Телесериал
13.30 Новая "Старая квартира"
14.00 Вести
14.30 Мелодрама "Запретная любовь"
16.25 "Планета КВН"
17.00 Вести
17.30 Геван
17.55 "Кылыһах"
18.20 "Олобу саналыы коруу"
18.35 "ТВ-Спорт"
19.15 "Театр вещей"
19.30 "Саха сирэ - Якутия"
19.50 Реклам
Канал "Россия"
20.00 Вести
20.30 Местное время
20.50 Телеигра "Идеальный мужчина"
21.55 Фильм "Мужики!"
23.55 Фильм "Правила виноделов"
02.15 Чемпионат России по футболу
03.10 "Дежурная часть"
3-я программа
Канал "Россия"
17.30 Мелодрама "Рогоносец"
19.00 Моя семья

14 апреля, суббота

ОРТ
08.00 Новости
08.20 Программа "100%"
08.50 Мультсеанс
09.10 Семейная комедия "Альф"
09.40 "Играй, гармонь любимая!"
10.10 Смак
10.30 "Смехопанорама"
11.10 Фильм "На тебя уповаю"
12.50 "Чтобы помнили..."
13.35 Здоровье
14.15 "Ненавижу и люблю. Исповедь монаха". Фильм
14.45 Сокровища Кремля
15.00 Новости
15.10 Сериал "Китайский городской"
16.05 "Дисней клуб": "Все о Микки Маусе"
16.35 "Серебряный шар"
17.15 В мире животных
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.10 Программа "Современнику" - 45"
19.10 Фильм "Блокпост"
21.00 Время
21.40 Фильм "Не стреляйте в белых лебедей"
23.55 "Да исправится молитва моя"
РТР
Канал "Россия"
07.30 "Диалоги о рыбалке"
07.55 Комедия "Семь нянек"

09.10 "Золотой ключ"
09.30 "Телепузики"
10.00 "Доброе утро, страна!"
10.45 "Сто к одному"
11.35 Сам себе режиссер
12.05 "Каламбур"
12.35 "Почта РТР"
13.00 "Комиссар Рекс".
Телесериал
14.00 Вести
14.20 Комедия "Верные друзья"
Якутск
16.00 ДТРА "Полярная звезда"
16.45 Правовой канал
17.10 "Толко"
17.40 "ТВ-Спорт"
18.10 "Сардаана"
18.35 "21-с уйэ5э эрэллээхтик"
19.15 "Лена - ТВ"
Канал "Россия"
20.00 Вести в субботу
20.50 Фильм "Святой Павел"
23.30 "Попы"
00.20 "Игуменя Серафима"
01.00 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1"
3-я программа
Канал "Россия"
16.00 "Пресс-клуб"
16.45 "Международная панорама"
17.30 "Национальный доход"
18.00 Моя семья
18.55 "Аншлаг"

15 апреля, воскресенье

ОРТ
06.45 Пасха Христова
09.15 Армейский магазин
09.45 "Дисней-клуб": "Чип и Дейл"
10.10 "Непутевые заметки"
10.30 Пока все дома
11.10 Фильм "Хозяин тайги"
12.45 Утренняя почта
13.20 Клуб путешественников
14.00 "Эх, Семеновна!"
14.35 "Таланты и поклонница"
15.00 Новости
15.10 Умницы и умники
15.40 "Дисней клуб": "Гуфи и его команда"
16.10 Концерт Кристины Орбакайте
18.00 Вечерние новости (с сурдопереводом)
18.20 "Ералаш"
18.30 Комедия "Любовь и голуби"
20.35 Комедия "Великолепный".
22.30 Времена
23.45 Фильм "Мальчики"
РТР
Канал "Россия"
05.30 Праздник Великой Пасхи
08.30 Мультфильмы
09.00 Русское лото
09.40 "ТВ БИНГО ШОУ"
Якутск
10.35 Программа передач
10.40 "Тундук"
11.05 "Бизончик"
11.35 "Учитель земли Олонхо"
11.50 Программа корпункта НВК "Саха" в Москве
12.20 Видеозарисовка
Канал "Россия"
12.30 Большая страна
13.10 Парламентский час
14.00 Вести
14.20 Диалоги о животных
15.20 "Вокруг света"
16.25 "Два рояля"
17.20 Сам себе режиссер
17.55 Фильм "Любить по-русски"
19.45 Фильм "Любить по-русски - 2"
21.35 Фильм "Любить по-русски - 3"
23.35 "Простые вещи"
00.00 "Зеркало"
00.55 Чемпионат мира по автогонкам в классе "Формула-1"
3-я программа
Канал "Россия"
10.35 "Доброе утро, страна!"
11.05 "Аншлаг"
12.00 "Городок"

Бу - интэриэһинэй!
БЫДАР
ААТТАРА ТУГУ
ЭТЭЛЛЭРИЙ?

Биһиги өбүгэлэрбит үйэ-лэри унурдаан кэлбит үтүө үгэстэринэн айылҕа уларый-ытыһын быйдары ааттыыл-лара буолар.

Холобур, ыам ыйа дииң кырдык да быйаннаах ыам ыйа, төрүөх бөрү төрүүр, ай-ылҕа уһуктар кэрэ кэмэ буол-лан күөлүргэ балык ыыр, аар тайҕа кыыллар-сүүлэр төрүүллэр-ууһуул-лар. Итин дойдуттан көтөр кынаттаах үөрэ төрүү, сы-мыйытты кэлэр. Кэбэлэр этиилэрэ киһи сүргэтин, ду-уһатын көтөрөр. Ол да иһин бу үтүөкөннээх кэм кэлбитин саха киһитэ кыһыны этэҥтэ туораан, сайын кэлитин көрсөн, хара сиргэ үктэни үөрүүтүн билэр кэмин саҕа сыл бастакы ыйынан аах-пыт.

Иккис ыйыт - бэс ыйа. Айылҕа ситэр. От-мас күөх соллоһон бүрдүллэр. Ол иһин буолуо кыһыннары күөх ту-рар бөстөрүгэр, харыйалары-гар ханыһылы көрөн бэс ыйа диэтэхтэрэ. Бу ыйа саамай кыл-гас түүннээхпит дэлэһэ да «Үрүн түүн» диин аатыран эрдэ. Саамай уһун чаһыл-хай сырдык күннөргэ киһи таһырдыттан дьибэт кири-бэт, ыһыах кэмэ. Ол иһин бу ыйа Саха сирин былаһын тухары сайыны көрсүү үөрүүтүн түмэр сахалар бы-лыр-былыргыттан хас эмэ үйэлэри унурдаан кэлбит саамай сүдү бырааһыннык-пыт ыһыах ыһыҕа буолар.

Бу бэйэтин туһугар саха но-руотун айылҕаны кытта си-бээстиир ыһыах сизирин-ту-омун туһунан, айылҕаттан көрдөһөн арчылланан сайы-ны этэҥнэ туоруур алгыспы-тын этэн, төрөбүт айылҕа-быгыттан күөс-күдэх ылы-нар көмүт буолар.

Үһүс ыйыт от ыйа. Аатын курдук кэлэр кыһы-ны туоруурга сөп буолар оту бэлэмнибит.

Төрдүс ыйыт оттообут оппунун кэбиһэр, күрүөлүүр-хаһаальгы ый-быт. Кырдык да оппун атырдыхтаан кэбиһэрбит иһин атырдыах ыйа дэммит.

Бэһис ый от үлэтэ үмүрүйөн саха киһитэ кыс-тыр дьийтин-уотун онго-тор. Өбүгэлэрбит сайылык-тарыттан кыстыр балаҥа-нарыгар көһүүлэрэ буолар кэмин балаҥа ыйа диэтэхтэ-рэ.

Итинтэн ыла кэлэр ый-дары ахсаан кэрдийин кур-дук ахсаан бэйэтин аатынан 6-с ыйы алтынны, 7-с ыйы сэттинни, 8-с ыйы ахсынны, 9-с ыйы тохсунньу, 10-с ыйы олунньу диэбиттэр. Мантан ыла эмэ дьыл бэйэтин ура-тытын ааттаан барбыт-тар. 11-с ыйыт кулун тутар дэммитэ эмэ сөп түбөһөр. Бу ыйа биз төрүүр кэмизин ааттаммыт. 12-с ыйыт дьыл дьиннээх кыһын-сайын бы-ысаһар кэмин, кыһынныкэм ааһытын, уу-хаар тахсан үрэхтэргэ, өрүстэргэ уу кири-рэн, муус көтөбүллэн, өрүстөр муустара устар кэ-мин, сайын саҕаланан кэли-эхтээх ыйы, муус устар дииң сөпкө да ааттабыттар эбит.

Түмүктээн эттэххэ, ый-дар ааттарыттан санаан көрдөхкө, сүрдээх дириг ис хоһоонноох ааттар. Онон би-һиги дьиннээх саҕа дьылбыт ыам ыйыттан саҕаланар эбит. Ити олоһор айылҕабы-тынан сөп түбэһинэрэн ай-ылыбыта чуолкай буолан тахсар.

Кириэстэй КУОКАРАП

Спорт — тулуур, спорт — дьулуур

ЭДЭРДЭР ХАННАБЫТЫЙ?

Ааспыт ыйга Нам началь-най оскуолатын спортивной саалыгар остуол тенниһигэр улууска хамаанданан уонна бириддиээн бастыыр иһин күрэхтэһии ытыһынына. Улу-ус араас нэһиликтэриттэн барыта 10 хамаанда күөн көрүстүлэр. Хамаанда саста-абыгар бизс киһи (3 эр киһи, 2 дьахтар) нэһиликтэрин чиеһин көмүскээтилэр.

Сыраллаах күрэхтэһии түмүгүнэн Нам селотун хама-андата бастакы, II Хомуста-ах коллектива иккис, Арбын хамаандата үһүс миэстэлэри үлэһинилэр. Хатырык, Ха-мааҕатта, Аппааны курдук улахан нэһиликтэртэн күрэхтэһиигэ биэр да киһи кыттыбатаҕа хомолтолоох.

Саастарынан эр дьонно-ро чемпион аатын ыллылар 40-гар дылы Степанов Илларион (НПУ), 50-гар дылы Виктор Иванов (баһаарынай сулууспаттан), 50-тан үөһэ Валерий Егоров (Нам началь-най оскуолатыттан). Дьах-талларга Евдокия Старова-това - Нам начальнай оскуо-лата.

Күрэхтэһии кэмигэр осту-ол тенниһигэр Нам, Бүлүү, Ньурба улуустарын элбэх төгүллээх чемпионкатыгар, республика 4 төгүллээх че-мпioniкатыгар, «Илин энгэр аб-солютнай чемпионкатыгар, республикаҕа биллэр спорт-сменкаҕа Староватова Евдо-кия Васильевнаҕа «Республи-каҕа спорт сайдыытыгар үтүөлэрин иһин» диин Бочу-отунай знагы туттарыы үөрүүлээх түгэнэ буолан аас-та. Республика спорткомите-тын бу үрдүкү наараадатын туттарда улуус баһылыгын солбуйааччы эбээһинэһин тоторооччу Горохов Н.Х.

Күрэхтэһии чөл олох уон-на доруобуйа күннэригэр ана-нан ытыһынына.

Остуол тенниһин феде-рацията күрэхтэһии ытыһы-лыгытыгар көмөлөрүн иһин улуустаағы спорткомитетка уонна Нам селотун дьаһал-татыгар махталын тириэрдэр. В. ЕФРЕМОВ

РАЗРЯДТААХТАР ЭЛБИИЛЛЭР

Кулун тутарга дуобат-чыттар разрядтарын үрдэти-игэ аналлаах икки классифи-кационной турнирлар буол-дулар. Турнирдар бэйэлэрин сыалларын ситистилэр. Ку-лун тутар 10-11 күннэригэр «Энсиэли» хаһыат редакци-атын, культура үлэһитэрин профкомун уонна улуус дуо-бакка федерациятын тэрий-иллэринэн Дуобат Баһылай бириһинигэр турнирга иккис-үһүс разрядтаахтар итинэн саҥа саҕалааччылар 38 киһи кыттыбыттар.

Бу турнирга кыттыбыт-тартан 2 дуобатчыт бастакы разрядтамыттар: Нам се-лотун олохтооҕо Рыкунов Н.Ф., Бөтүг оскуолатын үөрэнээччигэ Лукин Тимо-фей. Алта дуобатчыт иккис разрядтамыттар: Намтан Илларион Степанов, Хама-аҕаттан Семен Петухов, Бөтүгтэн Александр Ива-нов, Граф Бизрэгиттэн Гена Слепцов, I Хомустаахтан Саниа Попова, Партизантан Аня Кривошапкина. Үһүс разряды Никольскайтан Протопопов Саша, Парти-зантан Романов Боря толор-буттара. 13 дуобатчыт раз-рядтарын бигэрэппиттэр.

Кулун тутар 17-18 күннэ-ригэр буолбут дуобат фести-валыгар 44 киһи кытынына. Ол

иһигэр 10 маастарга канди-дат, сүүрбөччө бастакы раз-рядтаахтар бааллар. Баста-кы миэстэни В. Прокопьев, иккиси Н. Колосов, үсүһү В. Попов, төрдүһү Вана Эвер-стов ыллылар. I-II разрядта-ах улахан дьонго В. Попов, үөрэнээччилэргэ Миша Эвер-стов, дьахталларга З. Сысо-лятина бастаатылар.

Олунньута улуус чемпио-наттыгар маастарга кандидат нуорматын толорбут В. По-пов, Н. Иванов бу да сырыы-га онтукалары хатылааты-лар, бигэргэттилэр. Докуму-оннарын илиилэригэр тутта иликтэринэн I разрядтаағын-ан сылдыллар. Партизан нэһилигин опыттаах дуобат-чыта Геннадий Яковлев кмс нуорматын толордо. I Хому-стаах дуобатчыта Иннокен-тий Данилов кандидатскай балланна.

Иккис разрядтаахтартан I разрядка үүнүү суох. Фес-тиваль саамай кыра кытта-аччыта, иккис кылаас үөрэ-нээччигэ, ДЮСШ интиллээч-чигэ Гаврильева

Ньургуйаана иккис разряд-танна. «Ыалдыааччылар» кыысчаан оонньуурун көрөх-сээн көрдүлэр, хайҕаатылар. I Хомустаах кырачаан кыыс-чаана Попова Саниа дьонун-ук оонньоон иккис разрядын бигэргэттэ. Партизан оскуо-латын үөрэнээччигэ Романов Борис разрядын бигэргэттэ. Фестиваль 24 кыттыылааҕа разрядтарын бигэргэттилэр.

Тыа хаһаайыстыбатын управлениетын, АПК проф-комун, дуобат федерациятын тэрийиллэринэн кулун тутар 31 - муус устар 1 күннэригэр спорт маастара Розалия Его-рова бириһинигэр классифи-кационной турнир буолар. Онон разрядтаах дьахталлар уон-на кыргыттар кытталлар. Билигин улууска дьахталлар-тан I спорт маастара, 4 маас-тарга кандидат, 20 бастакы разрядтаахтар, биэр оччо иккисэтэхтэр бааллар. Улуус-тас өттүттэн 2-3 маастар, маастарга кандидат ынырылыахтара. Онон тур-нир рейтинговой буолалара күүтүллэр.

В. ЕРЕМЕЕВ

«УКДУОСА» — САҢА КӨРҮН

Дьокуускайга, ону тэнгэ атын да улуустарга, «Садую-ба» диини оонньууларын ис-тэрбит. Ол эбэтэр саахымат, дуобат, баарыс оонньуула-ра. Ону биһиги, Хамааҕатта дуобатчытара, баарыны утаран уксааны киллэрэн би-эрдибит. Баарыс спорт буол-батах. Бириэмэни атаарга эбэтэр сүүйсэргэ аналлаах хаарты оонньуута.

Былырын баччаларга биһиги аан бастаан «Укдуо-саны» (уксаан, дуобат, саа-хымат) ахсыа буолан ооннь-ообушут. Быйылы күрэхтэ-һиигэ 15 киһи кытынына. Үс көрүнгэ ылбыт очкон суу-мата холбонон таһаарыллар. Онуоха дэгиттэр дьобурдаах

Нам улуунун госветинспекцията биллэрэр!

Сымьыт атыллыыр чааһынай, бааһынай хаһаайыс-тыбалар истиллэригэр.

10 күнүгэ биридда Нам ветеринарий лабораторияты-гар биридди пробаҕа 5 сымьыты бэрэбиэркэҕэ аҕалабыт. Ол кэнниттэн ветеринарий сибидиэтэлистибэ ылан атылы-ыргыт көнүлдүлэр. Сыаната 40 солк. Хаһаайыстыбаҕа сы-мыйыты харайан ууруу 25 күнтэн уһуура көнүлдэммит. Сы-мыйыт сууйуллара олох бобулар. Дьокуускай куоракка «Якуптицепром» ГУП сымьыт бороһуога онорорго сы-мыйыт тутар. Манна лаборатория бэрэбиэркэлэтэн баран ветеринарий сибидиэтэлистибэ ылабыт уонна ол кэннит-тэн киллэрэн туттарыаххытын син. Ветеринарий көнүлэ-суох сымьыты атылааһын кытаанахтык бобулар, ескөтүн эһиги бородуксууйабыттан дьон сүһүрэн ыал-дыар түбэлтэлэригэр кытаанах эппиэтинэни сүтэргитин сө-рөтэбит.

Ветсылдуспа

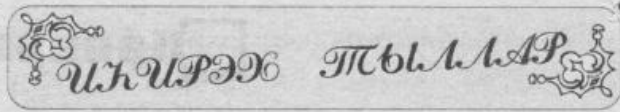
буолуохха наада. Күрэхтэһии икки күн ытыһынына. Баста-кы күн дуобакка 14 очкоттан 12-ни ылан Г. Местников, 10-ну суруммут В. Саввинов ин-ники түһэллэр. Кинилэри 9,5 очколаах А. Бурнашев, Д. Филиппов, Е. Феофанов ти-лэх олордоллор.

Иккис көрүнүгү уксаан олус уустук, өй түргэн оонньуута. Хардары-таары уксуһуу түмүгүр элбэх «киһилэх» ха-аллаххына үкүсүр хөтүүла-ах тахсабын. Онон «дьонгун» харыстыы сатыыбын. Утары-лаһааччы дуобатын «дуу-һунньукка» (сортирга) хаай-даххына бэйэн хоттороһун. Онон аһан бизрэгэ күһэллэ-һин, Уксаанна тэнгэһин сө-дөхтик эмиэ буолааччы. Ол иккин тэнгэ «тэпсэнгэ» (двойникка) тахсан хаалла-тарына. Бу көрүнүгэ А. Бур-нашев күүстээхтик оонньуу-рун көрдөрлө. Барыларын «сотон иһэн» кэннигэр кэдэ-йэн бизрэн Г. Местниковы ин-нигэр түһэрдэ. В. Саввинов үһүс үктэлгэ син биэр таҕыс-та.

Үһүс көрүнүгү саахымат. Бу дуобатчыттарга ырахан оонньуу. Саатар бириэмэтэ кылгаһа кыйда. Эрдэ бары-тыгар, бизэсти мүнүтүэ оон-ньуурга сүбэлэспиппит сыһыта буолла. Саахыматы-нан урут дьарыктаматах дуобатчыттар бэйэлэрин кы-ахтары сатаан туһаммыт-лар. Кыайан да олонор үксүн чаһылыларын түһэрэн хоттор-дулар. Бу көрүнүгэ СГУ сту-дента Артем Канаев чаһыл-хайдык кыйтаалаата. Сэри ве-терана Иван Дьяконов иккис, эдэр оонньооччу Николай Николаев үһүс миэстэлэри ыллылар. Түмүгэр, икки күннээх күн тура тэбинэн ту-ран кириһигэ үс көрүнүгү суум-матынан 35,5 очкону хомуй-бут дэгиттэр дьобурдаах спорт маастарыгар канди-дат Григорий Местников эрэллэ-эхтик бастаата. Иккис миэс-тэҕэ бэйэбит уолбут Артем Канаев 30 очкону ылан та-ғыста. Үһүскэ элбэх канди-даттары кэннигэр хаалларан Виталий Саввинов тахсыбы-та сонун буолла. Мантан сал-гыы бириэмэтэ миэстэлэргэ киридилэр: А. Бурнашев, Н. Иванов уонна Д. Филиппов. Кыайылыахтар бары хар-чынан бириһи туттулар.

Түмүгүр күрэхтэһии кыт-тыылаахтара бу күннэргэ са-астарын туолбут дуобатчы-тары А. Т. Кривошапкины уонна Е. М. Феофановы чи-эстэтилэр. Кинилэри төрөбүт күннэригэр эбэрдэлэтиилэр уонна бэйэлэрин сэмэй бэлэ-хтэрин туттардылар. Түгэни-нэн туһанан биһиэхэ болдом-толорун уурбут Хамааҕатта нэһилигин дуобатчыттары-гар «Энсиэли» хаһааптыт тө-нөгү бэйэбит баһыбама-махтал тылларытын тиэрдэ-бит.

Эһиэхэҕэ дуобакка сити-һиилэри, тус олоххутугар дьолу-соргуну баҕарабыт! Е. ФЕОФАНОВ, «Укдуоса» кыттыы-лааҕа, спорт ветерана Хамааҕатта

Чурапчы Кытаанабыттан төрүттээх I Хомустаах олох-тоор, Чурапчы көһүүтүн кыттыылааҕа, үлэ, тыыл ветерана, эдэр сааспыт арахсыһап аргыһа, сыбаайабыт арылдьыта ЕРМОЛАЕВА АННА ВАСИЛЬЕВНА 70 сааһын туолбуту-нан сахалыы уруйдуубут-айхаллыбыт!

Эн дьонго үтүө сыһыанчынан, аламаҕай майгыгынан, үлэни өрө тутаргынан өссө да биһирэнэ, хайҕана сырыт!

Күндү дьүөгэбитигэр уйгу-быйан олохтоох, дьол-соргу аргыстаах уһун олоҕу баҕарабыт!

Матрена, Егор Феофановтар, Хамааҕатта

Ыал буолан 30 съл эйэ-дэмнээхтик олоһорбут тапталаах кэргэммин, күндүтүк саныыр күн күбэй ийэбитин, эйэҕэс эбэ-битин А.ЛЕКСЕЕВА АЛЕКСАНДРА ФЕДОСЕЕВНАНЫ 55 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүнүн ис сүрэхпитигэр эбэр-дэлиитин. Амаарах сүрэхтээх, сырдык, үтүө санаалаах киһи-битигэр ахсаабат кыһамныын, сүбэн-аман иһин махталбы-тын этэбит. Аймах-билэ дьонун ытыктабылынан арчылланан чэгиэн-чэбдик сылдырар, бары чугас дьонгор эрэллээх эр-кин буолан куруук үөрдэ-көтүтэ сырыт. Ыарыы ыалласпа-тын, тумуу тумунун, кырдыары билбэккэ уһун, дьоллоох үйэлээн диин алгыһыбыт.

Кэргэмис, уолаттарың, кийиһитиң, кыргыттарың, күтүөттэриң, сиэнэриңиң

Убаастыыр саҥасыгытын, истинник саныыр кийиһиппитин ЗАХАРОВА ЕКАТЕРИНА ГЕОРГИЕВНАНЫ үйэ аңарда-ах юбилейгынан 50 сааскын туолбут кэрэ-бэлиэ күнүнүн итигитик-истинник эбэрдэлиитин!

Эбэрдэлээх бу күнүгэр этэр тылбыт сүмэтин, элбэх сүрэх махталын Эһиэхэ аныбыт.

Күндү кийиһитигэр сир үрдүгэр баар бары кэрэни, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, уһун, дьоллоох олоҕу баҕарабыт.

Эйэҕэс майгың, дьонго-сэргэҕэ үтүө быһыың, амарах сүрэхтигэр тирэх-көмө буоллун диин алгыһыбыт.

Эбэрдэни кытта аймахтарың Кобоконтон Потаповтар, Васильевтар, Федотовтар, Дьяконова Н.З., Намтан Трапезниковтар, Пестеревтар, Дьяконовтар, Семенова Е.М.

Убаастабыллаах коллегагытын Нам улууһунаағы үлэлэ-эх уонна дьарыктаах буолуу киһини сүрүннүүр специалиһын ЕКАТЕРИНА ГЕОРГИЕВНА ЗАХАРОВАНЫ 50 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ юбилейгынан итигитик-истинник эбэрдэ-лиитин!

Эһиэхэ саха алмааһыһы кытаанах доруобуйаны, айым-ныылаах үлэни, кырдыары, ыалдыары билбэккэ өбөлоргор, дьонгор өйөбүл, тирэх буолан өссө да уһунун, дьоллоохтук олоһоргор баҕаран үтүө алгыһыгытын аныбыт!

Эбэрдэни кытары У цо ДьБК

«Аргысмедстрах» иһитиннэрэр:

2001 съл тохсунньу 1 күнүттэн РФ нолуогун кодексин II чааһа уонна РФ сиригэр-уотугар биэр кэлим социальнай нолуок туттууга кирибиттэринэн сибээстээн, страховой усунуостар төлөбүрдэрин бэрэдэлгэ улардыт.

Бу булгуччулаах медицинскэй страховкалааһын дуога-барын усулуобуйагытар олоһулар. Үөһэ этилибитигэр оку-уруан, дуогабар балаһыанньаларын тутулла сылдыр оку-оннарга сөп түбэһиннэрэр сыалтан, булгуччулаах медицин-скэй страховкалааһын дуогабарын болдьоһун саҥалыы түһэрсэргэ ыгырабыт. Онон «Аргысмедстрах» кытта урут дуогабардаһыт тэрилтэ салайааччылары, специалистар гос-страх дьизитигэр кэлэннит саҥа дуогабары ыларгытыгар көрдөһөбүн.

Нам улууһунаағы «Аргысмедстрах» уполномоченная ИВАНОВ Н.И.

Муус устар 9 күнүгэр общество хонтуоратыгар күнүс 2 чаастан көрөбөттөр обществоларын киэн ынырыылаах мун-һаҕа буолар.

Көрүллэр бопшуруостар:

- 1. Нам улуунун общества тэриллитэ 50 сыла туо-ларынан юбилейнай мероприятияны ытыгы туһунан. 2. Араас.

Нэһиликтэр кыттыыны ыларгыт булгуччулаах.

«Беларусь» МТЗ трактор КУНГ-а атылланар. Билсэр тел. 26-2-75.

Бэс бэрэбинэ атылланар. Билсэр телефонут 22-6-62.

Суһаллык ротвейлер бороода ыт өрөтө (1 ыйдаах, аты-ыр) атылланар. Билсэр тел. 21-2-65 үлэ чааһын кэнниттэн.

Түбэ күннэрин бүтэһигэр дьахтар сахалыы таҕаһын бары комплекһын биригэ сылдыр көстүүмэ уонна Түбэ туһу-нан 1,5 чаастаах видеокассета сүттэ. Ону булбуттар Түбэ нэһилигин дьаһалтатыгар биллэрэргитигэр. Тел. 27-3-34, 27-7-15.

Table with 2 columns: Information about UUPH directorate and RoskhimSakhayan, and information about RoskhimSakhayan and RoskhimSakhayan.

РЕДАКТОР В.Г.КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21496; ; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Төрийөн таһаарааччылар: СР Правительствота. Нам улуунун дьаһалтата, редакция коллектива. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ Сокуоннарын тутуһууну хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетын СР региональной управлениетыгар регистраци-яламьыт нүөмэрэ — Я 0085. Сурукка ааккытын-суолугун, үлэритин, дьизэрит аадырыһын чопчу ыйың. Редакцияҕа кири-бит суруктар төннөрүллүбэттэр. Автор этэрэ хаһыат санаатыһың мэлдьи биир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улуунун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай ул. 1. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

Талыһына уонна таһылыһына «Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской систематыгар. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиз-дат» НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лисс. Индексэ — 54889. Тираһа — 2575 Бэчээккэ илии баттанна — 12:00 ч. 6.04. 2001 Сахаһын №-рэ — 40